

Dienst op zondag 30 oktober 2011 om 10:00 uur
in de Oude Kerk te Borne
Voorganger: ds. G.J.A. Veening

Lezingen zijn: 1 Tessalonicenzen 3:4-8 en Matteüs 25:1-13

Preek:

Gemeente van onze Heer Jesus Christus.

Een verhaal van Jesus, een gelijkenis zoals er meer van in het Nieuwe Testament staan. En op het oog lijken gelijkenissen vaak eenvoudig, maar wie er langer naar kijkt krijgt steeds meer vragen. Tien meisjes op pad en Jesus vertelt er direct bij dat vijf van hen wijs zijn en vijf van hen dwaas. Maar wat is wijs en wat is dwaas? Wanneer ben je wijs, wanneer ben je dwaas? Eén ding kan al direct gezegd worden: in de bijbel en ook in de verhalen van Jesus is wijsheid niet verbonden aan eventueel genoten onderwijs. Wijsheid heeft niet te maken met de hoeveelheid talen die je spreekt, met alle boeken die je het doorgelezen, of met de vaardigheden die je als mens je eigen hebt gemaakt. Een mens kan wel wijzer worden door kennis en door ervaringen, maar wijsheid heeft in de bijbel allereerst te maken met het volgen van Gods geboden. En dwaasheid dus met het juist niet volgen van Gods geboden. De dwaas zegt in zijn hart: er is geen God. Zo wordt het genoemd in psalm 14. En de dwaas handelt er vervolgens ook naar. Die dwaas maakt dus ook kapot. Maakt het bestaan gruwelijk. Betekent dat dan dat gelovigen beter zijn dan ongelovigen? Betekent het dan dat kerkmensen beter zijn dan anderen? Nee, dat betekent het niet. Want ook kerkmensen kunnen dwaas zijn, kunnen kapotmaken, kunnen zich ten diepste weinig aantrekken van Gods geboden, kunnen in die zin ongelovig zijn. Wie wil nadenken over de dingen van het leven in termen van wijs en dwaas, die moet om te beginnen wijs zijn in die zin dat hij of zij verder wil kijken dan zijn of haar neus lang is. Wijs zijn heeft dus te maken met de manier waarop je leeft, waarop je de dingen van het leven aanpakt en ondergaat. En wie is dan is alles wijs? zo zou je kunnen vragen. Maar goed, de meisjes gaan op pad, de bruidegom tegemoet. Blijkbaar was dat gewoonte. De bruidegom tegemoet, die op weg was naar zijn bruid, om met haar te trouwen. De bruidegom tegemoet en vijf nemen olie mee en vijf niet. Of moet je lezen dat de vijf wijze meisjes extra olie meenamen? Zo staat het wel in onze vertaling, die extra olie, zo staat het niet in het grieks. Ze namen allemaal lampen mee, dat is wel duidelijk. Misschien waren de lampen allemaal leeg, namen sommigen apart olie mee. Maar hoe dan ook, wat is nu het probleem van deze dwaze meisjes? Zijn ze vergeten olie mee te nemen of hebben ze gewoon niet genoeg meegenomen? Ik moet ook zeggen: de bruidegom laat ook wel lang op zich wachten. Midden in de nacht komt hij eens aanzetten, ik ken bruidegommen die meer haast hebben gemaakt. Deze bruidegom laat op zich wachten. De meisjes wachten en vallen allemaal in slaap. Zij die wijs zijn en zijn die dwaas genoemd worden, ze vallen in slaap. Daarin zit het verschil dus niet. Bij de dwaze meisjes gaan de lampen al snel uit. Blijkbaar waren ze al leeg. Blijkbaar staken de meisjes de lampen pas aan toen de bruidegom naderde. Want als de lampen voortdurend hadden moeten branden, tijdens het wachten, hoeveel olie hadden ze dan mee moeten nemen? Je kunt toch niet met een vat vol op je rug op weg gaan, hoelang blijft die bruidegom weg, dat weet je vantevoren niet. Hoeveel moet je bij je hebben in het leven om alles op te kunnen vangen? Hoeveel geld moet je hebben om al je uitgaven te kunnen doen, ook alle onvoorziene uitgaven? Hoeveel euro moet er in het Europese noodfonds komen, hoeveel miljarden? Men spreekt over aantallen die mij bijna doen duizelen, 1000 miljard, dat is een 1 met twaalf nullen. Tegelijkertijd wordt er vandaag of morgen een kind geboren dat het totaal aantal mensen op 7 miljard brengt. Dat kind verwelkomen we dus hartelijk en vertellen hem of haar direct dat ze een schuld heeft van € 142,85. Wanneer ben je voor alles ingedekt? Kan dat wel, kun je je voor alles verzekeren? Kun je bouwen op een zogenaamd waardevast pensioen? Wanneer heb je genoeg olie bij je in die zin dat je op alles en alles voorbereid bent? Stel dat

je woont in Thailand, dan kun je je ook niet op alles voorbereiden. Een mens kan niet genoeg olie meenemen in die zin, dat hem of haar niets kan overkomen. Zelfs de meest wijze, zelfs de mens die bewust leeft en zijn of haar leven wil richten naar Gods geboden, zelfs die mens kan in situaties terechtkomen waarin hij of zij het even niet weet, of even tekortschiet. De dwaze meisjes hebben op het kritieke moment geen olie. Zij vragen de anderen, die anderen kunnen hen niet helpen. De wijze meisjes delen niet. Dat kan vreemd overkomen. Want wij moeten toch delen, vooral delen met hen die minder hebben? Dat wordt ons vaak voorgehouden, zeker ook in de kerk. Delen met degene die het minder hebben. Ja, delen met degene die meer heeft en dan zo dat je na het delen allebei evenveel hebt, dat delen is redelijk comfortabel, meestal hoeft je daar niet direct toe opgeroepen te worden. Delen met degene die het minder heeft, en hier gebeurt dat dus niet. Niet alles kan gedeeld worden. Wie de mist ingaat, wie fouten maakt, kan niet altijd aan de ander vragen of die zijn of haar fouten kan verdoezelen. Niet alles kan gedeeld worden en misschien is het idee van nog even iets proberen te kopen ook wel niet zo'n goed idee. Zoek liever een verkoper en koop zelf olie, het is wellicht niet zo'n heel wijze suggestie. Misschien hadden de dwaze meisjes gewoon mee moeten gaan met de groep, dan maar zonder een brandend lampje. Je staat wat te kijk, men merkt dat er iets niet klopt, men merkt dat je niet heel slim bent geweest, maar gewoon meegaan, is dat niet beter? Je erkent dan tenminste dat er iets mis is, je erkent dan tenminste dat je iets vergeten bent, dat je op een moment dwaas bent geweest, dat je op een moment Gods geboden vergeten bent. Hier proberen ze het te verdoezelen en lopen ze achter de feiten aan. Opnieuw dwaas, ze houden het lang vol. En zo komt het dat ze buiten staan, buiten het feest. Zo komt het dat de Heer van het feest tegen hen zegt: "Ik ken jullie werkelijk niet". Ze staan buiten. Buiten het feest, buiten de plaats, de groep waar ze bij zouden willen horen. Buiten, ik ken jullie werkelijk niet. In het jodendom was er de banvloek. Iemand kon tegen de ander zeggen: ik ken je niet. En daarmee was het contact verbroken, een maand lang. Daarna kon er weer contact ontstaan. Ik ken je niet, is dus niet voor altijd en eeuwig. Deze Heer is niet een heer die dwaze meisjes voor altijd verdoemt of zoiets. Wel staan ze buiten. De dwaas staat op een moment buiten, buiten de mensen, sterker nog buiten het heil. Op een moment buiten het heil, er kunnen andere momenten komen, andere tijden, dwazen kunnen ook wijs worden, wij mensen mogen en kunnen leren. Bij God hoeven dwazen niet voor altijd dwaas te blijven, voor altijd buiten staan. Bij mensen soms wel, wij vergeven niet zo gemakkelijk van tijd tot tijd, bij God is het anders. Bij God mag je meegaan, ook al brandt je lampje niet. Bij God hoeft je zelfs je fouten niet te verdoezelen. Bij God mag je zijn die je bent, met je geloof en soms je gebrek aan geloof, met je angst en met je zorg, met je twijfel aan alles wat je hebt geleerd, met je wijsheid ook, met je geloof dat bergen kan verzetten, bij je vertrouwen in de medemens ook als dat is geschaad, door dwazen is kapotgemaakt. Bij God mag je zijn, zelfs als je als Paulus het even niet vertrouwt en Timoteüs op pad stuurt om te kijken of de gemeente in Tessaloniki nog wel op het goede pad is. Bij God mag je zijn en God is er zelfs op die plaats die "buiten" wordt genoemd. Maar het blijft onverlet: wees dus waakzaam, want jullie weten niet op welke dag en op welk tijdstip hij komt. Je weet niet wanneer het erop aan komt, op jouw keuzes, wanneer de crisis er is het moment dat het om jouw en mijn keuzes gaat. En dan mogen we wijs zijn. Dan of een tweede of volgende keer.

Amen.